

KLYS - som genom sina 14 medlemsorganisationer företräder ca 30 000 kulturskapare i Sverige - uppmanar de nordiska EU-parlamentarikerna:

Ta ert ansvar för en mer rättvis upphovsrätt på nätet i Europa
Om ett par veckor är det dags för er EU-parlamentariker att ta ställning till det lagförslag – DSM-direktivet – som har avgörande betydelse för den kreativa sektorns utveckling i Europa, inte minst när det gäller kulturskapares rättigheter och möjlighet att få rimligt betalt för vår musik, text, bild eller film on-line. Det är därför av yttersta vikt att detta upphovsrättsdirektiv blir verklighet så snart som möjligt och att ni EU-parlamentariker verkar för att direktivet röstas igenom den 12 september.

Vi kulturskapare i KLYS stödjer det förslag till direktiv som röstades igenom i parlamentets rättsliga utskott den 20 juni och som lades fram i plenum den 5 juli. Det möjliggör för allmänheten att få tillgång till upphovsrättsligt skyddat material samtidigt som kulturskapare får insyn i och ersättning för den användning av våra verk och prestationer som sker på nätet. Det var därför med stor besvikelse vi inom KLYS kunde konstatera att *alla* svenska EU-parlamentariker gick emot förslaget i juli. Endast Sverige och Polen gick enhälligt emot kulturskaparnas behov.

Direktivförslaget innehåller en lång rad bestämmelser som syftar till att skapa en bättre balans mellan parterna på den upphovsrättsliga nätmarknaden och en mer rättvis hantering och fördelning av upphovsrättsliga intäkter. Det gäller inte minst **den avgörande s k transparenstriangeln i artikel 14-16**, som handlar om ökad insyn, skäliga ersättningar och rätt att omförhandla eller återkalla rättigheter för oss kulturskapare.

KLYS har förstått att det framför allt är utformningen av artikel 13 i direktivet som vissa EU-parlamentariker är oroliga för. Syftet med artikel 13 är att ge största möjliga tillgång till skyddat innehåll samtidigt som rättighetshavare - som uphovspersoner och utövare - får möjlighet att träffa avtal med och få skälig ersättning från de plattformar (eller s k delnings-tjänster) där deras rättigheter på olika sätt används. Därmed kan rättighetshavare äntligen få en mer rättvis andel av de intäkter som dessa tjänster genererar. Bestämmelsen är därför mycket central för den kulturella och kreativa sektorns utveckling i Europa.

Det har i debatten hävdats att artikeln kräver olika typer av igenkänningstekniker (eller uppladdningsfilter). Men **artikel 13 kräver inte någon generell övervakning**. De enda uppgifter som plattformen ska identifiera med de tekniska åtgärderna är den för ändamålet relevanta information som rättighetshavarna lämnat till plattformarna, så som sker redan idag. Den typen av igenkänningsteknik utgör *inte* ett hot mot yttrandefriheten.

Rättsliga utskottet har tagit hänsyn till oron för yttrandefriheten i artikel 13.1.b genom att säkerställa att de tekniska åtgärder som kan bli aktuella måste vara proportionerliga och balansera användarens grundläggande rättigheter mot rättighetshavarens. Utskottet har även föreslagit en rad åtgärder som ska ge användarna tillgång till effektiva och snabba prövningsförfaranden om man anser att innehåll felaktigt har tagits bort från en tjänst. Att yttrandefriheten inte påverkas negativt av artikel 13 bekräftas också av EU:s ministerråds juridiska avdelning samt av EU-kommissionens konsekvensanalysutredning av direktivet. För kulturskapare är yttrandefriheten fundamentet för konstnärligt skapande och KLYS skulle aldrig stödja en lagstiftning som inskränker den.

Det har vidare i debatten påståtts att direktivet kommer att "döda" internet. Detta stämmer inte. Det öppna internet är inte samma sak som plattformarna, vars syfte är att generera intäkter baserat på kreativt innehåll som användarna laddar upp. Den förslagna regleringen tar alltså inte sikte på internet i stort, utan bara på plattformarna som sådana.

När det gäller **artikel 11 är det felaktigt att den skulle innebära införande av en "länkskatt"**. KLYS menar att den utformning som bestämmelsen har fått i rättsliga utskottet är skälig, eftersom den ger tidningsutgivare förhandlingsrätt gentemot bl a Google och Facebook om rimliga ersättningar till rättighetshavare för användning av t ex artiklar digitalt. En andel av intäkterna från den aktuella ersättningen ska dessutom komma upphovspersonerna till del. Det ska också tilläggas att viss länkning redan idag är en sådan överföring till allmänheten som omfattas av upphovsrätten.

Det finns enstaka bestämmelser i förslaget till DSM-direktiv som KLYS är motståndare till eller fortfarande anser behöver utvecklas, men **som helhet är direktivet ett viktigt steg i rätt riktning mot en mer balanserad och rättvis kulturell och kreativ sektor på nätet i Europa**. I den mån det fortfarande skulle vara möjligt att göra ändringar i direktivet utöver de omdebatterade artiklarna 11 och 13, rekommenderar KLYS att **artikel 12 i direktivet slopas** helt, eftersom den utgör ett kraftigt avsteg mot upphovsrättens grundläggande principer.

Däremot vill vi särskilt stödja rättsliga utskottets förslag till utformning av transparens-triangeln i artikel 14-16 med en **ny artikel 14** som fastslår *principen om skälig och proportionerlig ersättning* som ger utrymme för en oavvislig ersättningsrätt på nationell nivå, **artikel 14.1 a** som fastslår att *transparenskravet också ska omfatta tredje part vid vidare-upplåtelse av rättigheter* samt en **ny artikel 16 a** som ger en *rätt för upphovs personer och utövare att återkalla rättigheter* om de inte utnyttjas eller den regelbundna rapporteringen uteblir.

Att rösta emot direktivet den 12 september innebär att ytterligare gynna de multinationella företag som tjänar enorma belopp på konstnärligt och kreativt innehåll och som till varje pris vill undvika reglering på området, och ytterligare försvaga den kulturella sektorn i Europa, inte minst enskilda kulturskapare.

Vi ca 30.000 yrkesverksamma kulturskapare i KLYS ställer nu vårt hopp till att ni EU-parlamentariker tar ert ansvar för Europas kulturella och kreativa mångfald och medverkar till att DSM-direktivet kan förverkligas så snart som möjligt!

För KLYS

Marika B Lagercrantz
Skådespelare/regissör
Ordförande KLYS

Stockholm den 28 augusti 2018